

УДК 657.1

Диндин М.Л., асистент[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С. З. Гжицького***РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПОБУДОВИ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕДУР
ІЗ СОРТУВАННЯ І ПЕРЕРОБКИ ЗАКУПЛЕНОЇ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

На базі досліджених теоретичних і практичних основ ведення бухгалтерського обліку в організаціях, які здійснюють заготівельну діяльність, запропоновані нові підходи до побудови облікових процедур із сортування і переробки закупленої сільськогосподарської продукції і сировини, що дозволяє організувати їх роздільний облік, забезпечує прозорість і аналітичний облік інформації. Дані рекомендації в організації обліку операцій із переробки закупленої сільськогосподарської продукції, використання котрих дозволить більш точно визначати величину затрат по видах продукції для калькулювання їх собівартості.

Ключові слова: *споживча кооперація, заготівлі.*

Постановка проблеми. Для організацій споживчої кооперації, що займаються заготівельною діяльністю, важливе значення має організація сортування і переробки закупленої сільськогосподарської продукції і сировини, що дозволить організувати їх роздільний облік, забезпечить прозорість і аналітичність облікової інформації, використання якої дозволить більш точно визначати величину затрат по видах продукції для калькулювання їх собівартості.

В теперішній час відсутні рекомендації з обліку сортування і переробки сільськогосподарської продукції і сировини з врахуванням нових вимог до бухгалтерського і податкового обліку.

Аналіз останніх досліджень. Проблемами організації сортування і переробки обліку заготівельних операцій в системі споживчої кооперації розглядалися в працях видатних вітчизняних вчених і практиків України: Бачинського В.І., Рудницького В.С., Коваль Л.І., Озерана В.О. та інші.

Мета статті. Мета дослідження - обґрунтування і розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій з обліку сортування і переробки сільськогосподарської продукції і сировини в організаціях споживчої кооперації. Виходячи з мети, визначені наступні завдання:

- розробити методичні рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку із сортування і переробки закупленої сільськогосподарської продукції і сировини;

- виявити проблеми обліку операцій з переробки продукції і рекомендувати можливі шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Продукція, отримана в результаті сортування і первинної обробки, оцінюється згідно сорту, у відповідності з новим якісним станом. За цими ж цінами ведеться облік розсортованої і обробленої продукції. Вартість відходів, які можуть бути використанні, визначаються за цінами можливого їх використання. Не використані відходи, отримані при сортуванні і обробці, відображаються в обліку за цінами закупівель.

Витрати з обробки, сортування відносяться на витрати реалізації з наступним списанням їх на фінансовий результат. Доцільно застосовувати інший підхід для визначення вартості продукції, отриманої внаслідок сортування і обробки. При цьому витрати, обумовлені сортуванням і обробкою, необхідно включати в собівартість закупленої продукції.

Для цього потрібно акт на сортування сільськогосподарської продукції і сировини, отриманих від різних заготовачів, доповнити калькуляцією вартості отриманих нових сортів овочів, картоплі.

Автором запропонована форма калькуляції вартості продукції, отриманої в результаті сортування (таблиця 1).

Таблиця 1

Калькуляція вартості картоплі, отриманого в результаті сортування в Галицькому РСТ

п/п	ПОКАЗНИКИ	Кількість, (цн.)	Сума (грн.)
1	2	3	4
1.	Передано на сортування картоплі продовольчої, ц	350	18200
2.	Нарахована оплата праці, грн.		1190
3.	Нарахування, грн.		309
4.	Витрати електроенергії		23
5.	Інші витрати, грн.		78
6.	Всього витрати	350	19800
7.	Отримано в результаті сортування:		
а)	Продовольча картопля, ц	295	
б)	Нестандартна картопля, ц	50,5	
в)	Відходи (земля, гниль) вартістю закупки (4,5*52)	4,5	234
8.	Собівартість картоплі з врахуванням сортування (стр.6-стр.7в)		19566

Маючи дані про фактичну собівартість закупленої сільськогосподарської продукції з врахуванням її якості, можливо більш достовірно визначити ціну.

Маючи інформацією про вартість заготовленої продукції з врахуванням затрат на обробку, сортування, необхідно проводити аналіз впливу закупівель нестандартних овочів, плодів і визначати втрачену вигоду від таких закупівель. В результаті аналізу факторів, що впливають на ефективність закупівель сільськогосподарської продукції і сировини, було виявлено, що заготовачі закупають сільськогосподарську продукцію без врахування якості. Такі закупівлі породжують крадіжки грошових засобів шляхом оплати здавальнику за нестандартну продукцію, а по квитанції заготовача – приймання продукції як стандартної або з не великим процентом нестандартної.

В більшості досліджуваних споживчих товариств, що здійснюють переробку сільськогосподарської продукції, не складаються калькуляції по видах продукції, всі витрати на переробку списуються на рахунок продаж. В результаті котлового методу обліку витрат не можливо визначити, який вид готової продукції є рентабельним, який – збитковий.

На думку автора, при переробці закупленої сільськогосподарської продукції доцільно розраховувати чистий прибуток по видах продукції, за звітні періоди. При цьому готову продукцію необхідно калькулювати за кожний місяць по видах продукції за методом “Директ – костинг” (таблиця 2).

Таблиця 2

**Калькулювання собівартості м'ясо-ковбасних виробів методом
“Директ-костинг” за квітень 2011 року в Галицькому РСТ (в гривнях)**

№ п/п	Показники	Ковбаса краківська	Ковбаса дрогибицька	Ковбаса докторська	Всього
1.	Запаси готової продукції на складі на початок місяця	200	170	-	370
2.	Виробничі витрати готової продукції	8710	13065	19162	40937
3.	Запаси готової продукції на складі на кінець місяця	350	220	55	625
4.	Собівартість реалізованої продукції за змінними витратам (стр.1+стр.2-стр.3)	8560	13015	19107	40682
5.	Загально виробничі витрати	1691	2571	3774,4	8036,4
6.	Всього витрат на виробництво (стр.4+стр.5)	10251	15586	22881,4	48718,4
7.	Об'єм продаж	13000	16750	29200	58950
8.	Маржинальний дохід (стр.7-стр.6)	2749	1164	6318,6	10231,6
9.	Загальногосподарські витрати на продаж	1240,4	1885,9	2768,6	5894,9
10	Чистий прибуток +; збиток – (стр.8-стр.9)	+1508,6	-7219	+3550	+4336,7

Калькулювання готової продукції за методом “Директ – костинг” дозволяє отримати дані, яка продукція є найбільш рентабельною. Якщо продукція низькорентабельна або збиткова, але вона користується попитом, то потрібно виявити резерви зниження собівартості. Тому необхідно вести аналітичний облік на вироблену продукцію за статтями витрат в розрізі видів виготовленої продукції. Аналіз абсолютних і відносних відхилень дасть змогу виявити резерви зниження витрат.

Не існує такої системи калькулювання витрат, яка дозволила би визначити собівартість одиниці продукції зі стопроцентною точністю. Будь-яке не пряме віднесення витрат на продукт викривляє фактичну собівартість, знижує точність калькулювання.

В силу цих причин найбільш точною буде калькуляція за прямими (змінними) витратами з використанням системи калькулювання “Директ-костинг”. В такому випадку в калькуляцію включаються витрати, безпосередньо зв’язані з виробництвом даного виду продукції. Значить, критерієм точності розрахунку собівартості продукції повинна бути не повнота включення витрат в собівартість, а спосіб їх віднесення на ту чи іншу продукцію.

Метод “Директ-костинг” дасть змогу керівництву організації, що займається переробкою закупленої сільськогосподарської продукції, звернути особливу увагу на зміну маржинального доходу по різних видах виробленої продукції, виявити продукцію з великою рентабельністю, швидко відреагувати на збитковість виробництва, прийняти правильні рішення по ціноутворенню.

Висновки. Сукупність заходів, що пропонуються в статті, і їх впровадження в господарську практику споживчих товариств будуть сприяти подальшому розвитку заготівельних операцій і підвищенню їх економічної ефективності.

Література

1. Масленніков О.Ю. Заготівельна діяльність споживчої кооперації України: чинники кризи /О.Ю.Масленніков //Вісник Львівської комерційної академії.– 2002.-Випуск 13.– С.382 –385.–(серія економічна).
2. Міценко Н.Г. Стан та стратегічні напрями розвитку заготівельної галузі споживчої кооперації / Н.Г.Міценко // Вісник Львівської комерційної академії.– 2004.-Випуск 16.– С.340 –344.– (серія економічна).
3. Березін О.В. Стан та шляхи підвищення ефективності заготівельної галузі споживчої кооперації України: монографія /Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В.– Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2007.-193с.

Summary

Dyndyn M.L.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskij*

RECOMMENDATION OF FORMING ANALYTICAL PROCEDURES IN SORTING AGRICULTURAL PRODUCTION